

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. VIII. An in correctoriis valeat extensio casûs ad casum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

§. VIII.

An in correctoriis valeat extensio casus ad casum?

986. **Q**uestio procedit, an ex eo, quod in altero casu non expresso, sit eadem, aut major ratio, propter quam in expresso admittitur correctio, valeat extensio ad casum non expressum propter identitatem rationis? cum autem identitas, paritas, aut majoritas rationis in hoc, & illo solum probet, casum non expressum secundum se æquè, aut etiam magis dignum esse, consequenter etiam prohiberi potuisse; non autem æquè prohibitum esse, ut constat ex præmissis (nam Legislator liberè rationem corrigendi assumpsit *pro casu expresso*) non rectè sequitur, ex paritate, identitate, vel majoritate rationis, inferri legitimè, *actum idem dispositum esse* in non expresso, quod in altero expresso, præsertim cum correctio legum odiosa sit, & vitanda, quantum fieri potest, ut dicitur in L. *Præcipimus*, C. de appellat. sic gloss. in *authent. Quas actiones*, C. de sacrosanct. Eccles. Suarez, cit. n. 4. Salas cit. 3. 6.

987. Aliud dicendum esse volunt aliqui, si lex corrigit unum casum ex his, qui jure antiquo *æquiparantur*; nam tunc volunt legem correctoriam extendi etiam ad alterum æquiparatum. Exemplum hujus æquiparationis habetur in L. *fin. C. de sacrosanct. Eccles.* ubi Ecclesia, & civitas æquiparantur in *prescriptione*, ut contra civitatem, sicut nec contra Ecclesiam, præscribi possit minori tempore, quam centenariis. Unde volunt, quod, cum privilegium Ecclesiis concessum *per authent. Quas actiones*, C. *ead.* est correctum, ut procedat solum *pro Ecclesia Romana*; sic etiam correctum sit privilegium in altero æquiparato, nempe concessum civitati.

988. Sed hæc regula limitanda est, ut procedat solum quoad necessitatem tunc in æquiparatis, vel connexis, quando continentur sub eadem ratione; non, si sub diversa. Et ideo lex corrigens privilegium concessum Ecclesiis, & restringens illud ad solam Ecclesiam Romanam, non extenditur ad privilegium concessum civitatibus, quia non continetur sub eadem ratione. Nam illud privilegium fuit Ecclesiæ concessum *ob favorem Religionis*; civita-

Tom. I.

tibus autem *propter jus publicum*. Ratio autem est, quia si ambo sint sub eadem ratione, constituens correctionem unius etiam constituit correctionem alterius ex æquiparatis, vel connexis, propter connexionem, vel æquiparationem; sic Bartolus in L. 2. de legat. 1. & alij, quos refert, & sequitur Castropalaus P. 1. tr. 3. D. 5. p. 3. §. 4. n. 5.

Dices: dispositum in uno ex æquiparatis, censetur etiam dispositum in altero, ut ait glossa, & Bartolus in L. *quod verò*, ff. de legib. & L. *Si quis servo*, C. de furtis, Suarez l. 6. de legib. c. 4. n. 9. & alij; ergo dispositum pro correctione privilegij Ecclesiis dati, de quo n. 987. censeri etiam debet dispositum pro correctione privilegij dati civitatibus; cum, ut dictum, in hoc æquiparentur. Deinde, si verum est, in correctoriis, valere extensionem casus ad casum, quando æquiparantur sub eadem ratione, idem procedet, ubicunque est eadem, vel etiam major ratio in casu non expresso; ergo sicut in æquiparatis valet extensio casus ad casum, si sunt sub eadem ratione, valebit etiam in aliis, quæ sunt sub eadem ratione.

Ante resolut. not. 1. in legibus *exorbitantibus* (hoc est, quæ deviant à jure communi propter favorem aliquem specialem uni, vel aliquibus factum) non valere extensionem legis, vel dispositionis de casu ad casum etiam propter identitatem, vel majoritatem rationis, nisi materia sit favorabilis, & pia, ut dicemus à n. 994. Nam leges, & dispositiones exorbitantes, sunt dispensationes, quæ, cum vulnerent jus commune, sunt odiosæ, consequenter interpretationis arctæ, ut colligitur ex c. 1. de fil. presbyt. in 6. c. *Non potest*, de præbend. in 6. ita Sanchez l. 8. matr. D. 1. n. 3. & alij.

Et ideo in materia dispensationis non valet argumentum de majori ad minus, licet aliàs procedat in jure per *regul. Cui licet*, de reg. juris in 6. Ratio est ex c. *fin. de translat. Episcop.* ubi Episcopo dispensato, ut possit transire *ad majorem Ecclesiam*, ex hac dispensatione negatur, licuisse *transire ad parem*; c. *Cui de non Sacerdotal, de præbend. in 6.* ubi habetur, mandatum, ut alicui conferatur præbenda *non sacerdotalis*, extendi non posse ad præbendam *sacerdotalem*, etiam minoris valoris, ne quidem de consensu ejus, cui ex mandato pro-

G g

videndum

videndum est. Hinc etiam Monachus dispensatus ad beneficium *curatum*, non propterea potest *simplex* obtinere, juxta dispositionem *c. Quod Dei timorem, de statu Monachorum*. Nam generalis regula est, quod in quibuscunque dispensationibus, seu mandatis ad dispensandum, illud jus tantum tribuatur, quantum exprimitur; & hoc propter naturam dispensationis, quæ propter recessum à jure communi, venit restringenda; sic Pyrrhus Corradus in *Praxi dispens. Apostolic. l. 1. c. 6. n. 14.* quibus positis:

992. Resp. ad object. in *n. 989.* antecedens negandum esse, si æquiparata, quoad id, in ordine ad quod æquiparantur, sint sub diversa ratione; nam à diversis non fit illatio; at in dato casu, esto Ecclesiæ, & civitates, quoad tempus, extra quod contra eas præferri non potest, æquiparentur, id tamen contingit ex diversa ratione, ut dictum est; ergo.

993. Ad id, quod ponitur in *num. cit. R.* aliud esse, quod non fiat extensio, ubi non est eadem, sed diversa ratio in æquiparatis; aliud, quod fiat, ubi est eadem ratio. Primum concedimus, non autem secundum nisi juxta dicenda in *seqq.* Paritas, seu identitas rationis requiritur, quantum est ad necessitatem; non autem quantum est ad sufficientiam extensionis, nisi ubi jure, vel consuetudine legitima recepta est extensio ex identitate rationis in certis materiis, vel casibus, ut dicemus à *n. 997.*

Responderi etiam potest, extensionis casus ad casum non esse locum etiam in æquiparatis propter identitatem rationis, quando dispositio de casu expresso est exorbitans, nec continet favorem boni publici, aut pietatis.

994. Cæterum dispositiones, etiam odiosæ, ac exorbitantes extendi possunt intra latitudinem propriæ significationis verborum, quando directè continent favorem Religionis, animarum, aut boni publici, ut notat Corradus *loc. cit. à n. 16.* Unde regula in *n. 977.* tradita, sine dubio limitari debet, si ex stricta interpretatione dispositionis exorbitantis sequeretur absurdum, aut quid simile, ut exposuimus à *n. 942.* Et ideo *n. 990.* diximus, nisi materia sit *favorabilis, & pia*; hæc enim ex regula juris, non autem ex mera rationis identitate recipit extensionem casus ad casum, si hic saltem

sub lata verborum significatione comprehendi possit; ita Salas *D. 21. Sect. 5. circa finem.* Sic privilegium concessum filio familias, *L. Patria, 20. ff. ad Leg. Jul. de adult.* (ne creditoribus obligetur ex mutuo) extenditur ad nepotes; quia nepos sub appellatione filij comprehendi potest, ut diximus *suprà.*

Dixi: si sub lata verborum significatione comprehendi possit; nam secus nec in favorabilibus valet extensio casus ad casum etiam sub identitate rationis, ut docet Suarez *l. 6. de legib. c. 3. n. 9.* Nam si lex verbis expressa in nulla proprietate significationis casum comprehendit, extensio non erit à lege, sed ab homine, qui caret potestate pro tali casu constituendi legem; sic Antoninus in *c. fin. de consuetud. n. 58.* & alij.

Dices: ergo nec licebit talis extensio contra proprietatem verborum, quando in interpretatione legis servata sine extensione, sequeretur absurdum, vel iniquitas; patet consequenter, quia tali casu æquè extensio non esset à lege (cùm ponatur sub significatione verborum legis non comprehendi) sed ab homine. *R. N.* illatum. Nam si aliquid eorum sequeretur omissa tali extensione, *juris dispositione* lex dicitur casum à principio comprehendere, cùm jus velit, tali casu verba esse improprianda, ut diximus *n. 942.* ergo multò magis extendenda.

§. IX.

In quibus casibus locum habeat extensio legis de casu ad casum propter identitatem rationis?

Cùm passim apud Authores non tantum in favorabilibus, sed etiam odiosis usurpetur illud brocardicum, *ubi est eadem ratio, ibi debere esse eandem juris dispositionem*, juxta *L. illud, ff. de leg. Aquil. L. Postulaverit, §. 2. ff. ad leg. Jul. de adult. c. 1. de temporibus ordinat. in 6. &c. & ubi est eadem ratio non extendere, sed comprehendere, idem judicium esse*, per *L. His solis, vers. Satis etiam, c. de revocand. donation. L. Illud, C. de Sacrosanct. Eccles. L. item veniunt, §. ait Senatus, ff. de petit. heredit.* tum quia ratio potius, quam verba spectanda sunt, *L. Scire, §. aliud, ff. de excusat.*